

Kledingafval

Patrik Frisk gaat textielberg te lijf met grote fabriek

Peter Bruijns

Het jonge bedrijf Reju wil op Chemelot een grote fabriek bouwen voor de chemische recycling van polyester textiel. Daarbij helpt de plicht voor modewinkels om mee te werken aan inzameling en recycling, maar topman Patrik Frisk is bang voor verschillende regels in de EU.

Patrik Frisk (62) werkte tientallen jaren voor kledingmerken zoals The North Face, Timberland en Under Armour. Maar het begon steeds meer te knagen; al die kleren die vroeg of laat op de vuilnisbelt of in de verbrandingsovens belanden. De textielindustrie is een van de meest vervuilende industrieën ter wereld. Fast fashion trends maken het nog erger. Minder dan 1 procent van het wereldwijde textielafval wordt gerecycled tot nieuwe vezels voor kleding.

Frisk, een Amerikaan van Zweedse afkomst, besloot er wat aan te doen. Hij is nu drie jaar de directeur van Reju, een jong bedrijf dat afgedankte polyester kleding wil recyclen. Afval van polyester textiel vormt een groeiend milieuprobleem. Het is de meest gebruikte synthetische vezel ter wereld. Jaarlijks wordt meer dan 60

miljoen ton polyester voor kleding geproduceerd, maar die kleren worden nauwelijks gerecycled. Ze belanden op de vuilnisbelt, waar ze niet vergaan, of in verbrandingsovens.

Per toeval vond computerconcern IBM enkele jaren geleden een slimme techniek waarmee polyester textiel chemisch goed kan worden gerecycled tot zuivere polyester korrels. IBM doet er zelf niks mee, maar het grote Franse ingenieursconcern Technip Energies zag er wel brood in en richtte het dochterbedrijf Reju op, dat nu door Frisk wordt geleid. In Frankfurt hebben honderd ingenieurs van Technip in een recordtijd van anderhalf jaar een Reju-proeffabriek gebouwd.

Nu die proeffabriek steeds beter draait, wordt het tijd voor het echte werk: de bouw van grote recyclingfabrieken. Vorig jaar kondigde Frisk aan dat voor het eerste exemplaar de keus op Chemelot is gevallen, omdat daar al de nodige infrastructuur en vakkennis aanwezig is. Chemelot ligt ook gunstig voor de aanvoer van textiel-afval uit de omringende landen. Reju verwacht op Chemelot zo'n 300 miljoen stukken textiel per jaar te verwerken. De fabriek krijgt een productiecapaciteit van 65.000 ton per jaar. Van textiel-afval wordt gerecycled polyester gemaakt met 50 procent minder uitstoot van broeikasgassen dan nieuw polyester, maar wel met een hoger prijskaartje. Frisk verwacht dat de recyclingfabriek in 2028 klaar kan zijn en uiterlijk in 2029 kan draaien. „Tot nu toe verloopt alles volgens plan, maar er moet nog veel gebeuren voordat we een definitieve investeringsbeslissing nemen.”

Subsidie

Een van de belangrijkste wensen was dat de Nederlandse overheid de fabriek zou subsidiëren. Die toezegging is inmiddels binnen. Het kabinet legt liefst 135 miljoen euro op tafel. Verder moeten de nodige vergunningen worden aangevraagd. En voor de polyesterkorrels die aan het eind van het recyclingproces overblijven, moeten nu al afnemers worden gezocht. Het duurzame fietskledingmerk Velor Cycling, dat vijf jaar geleden door DSM-werknemers is opgericht, wil shirtjes en broekjes van Reju-polyester gaan verkopen. Tom Dumoulin is een van de aandeelhouders van Velor.

EU-regels

Essentieel is verder dat in de EU de regels voor het verkopen van textiel snel strenger worden. De EPR (Extended Producer Responsibility) houdt in dat kledingproducenten moeten meebetalen aan de kosten van inzameling, sortering en recycling van textielafval. Ook Chinese fast fashion-bedrijven zoals Shein en Temu gaan een bijdrage betalen voor alle kleren die ze op de Europese markt brengen, zodat ze ook verantwoordelijk worden gesteld voor de afvalberg die ze veroorzaken. Dat is koren op de molen voor Reju.

De fabriek zou dankzij deze EU-regeling een massa oud textiel mogen verwachten. Probleem is wel dat iedere EU-lidstaat zelf mag bepalen hoe de EPR-regeling er precies uit komt te zien. Daardoor kunnen er per land verschillen ontstaan in procedures, eisen en kosten. Dat is onwerkbaar voor Reju. Frisk is nu vaak in Brussel te vinden om te lobbyen voor gelijke regels in ieder EU-land.

„Als je nagaat dat 60 procent van het textiel wereldwijd wordt gemaakt van polyester, dan snap je hoe belangrijk het is dat dit niet op de afvalberg belandt”, zegt Frisk. Medewerkers van Reju zijn nu bezig afspraken te maken met inzamelaars van textielafval. Die moeten beginnen met leveren zodra de fabriek in 2028 of 2029 gaat draaien. „Dat lijkt nog ver weg, maar dit is de juiste tijd en plaats om het goed te regelen.” Van de plastic korrels uit de Reju-fabriek kunnen straks weer nieuwe kleren worden gemaakt. Frisk: „Bijkomend voordeel is dat onze grondstof de industrie helpt om minder afhankelijk te worden van olie. Door de hoge olieprijs is virgin polyester de afgelopen maanden liefst 50 procent in prijs gestegen.”

Duurder

De recycling van polyester voor textiel is wel duurder. De Boston Consulting Group schat in een recente studie dat de productiekosten ongeveer tweeënhalve keer hoger zijn dan nieuwe vezels. „Door het grootschalige inzamelen, sorteren en ontdoen van knopen en ritsen zal recyclen altijd duurder blijven dan virgin polyester”, bevestigt Frisk. „Maar daar staan veel voordelen tegenover. Bovendien moeten fabrikanten met de nieuwe EU-regels straks wel. Polyester maakt

trouwens gemiddeld maar 6 procent uit van de kostprijs van een polyester kledingstuk in de winkel.”

Frisk schat dat de fabriek op Chemelot werk gaat bieden aan zestig tot tachtig mensen. Maar in het voortraject buiten de poort is veel meer werk te doen. Voor het verzamelen en sorteren van het textiel zijn naar schatting drie- tot vierhonderd mensen nodig.